Universitets- och högskolerådet

Distansutbildningens expansion i högskolan – från undantag till etablerad studieform

Siffror från UHR nr: 2026:3

– en publikationsserie baserad på siffror om olika aspekter av den verksamhet som Universitets- och högskolerådet ansvarar för.

Kontaktperson: Mattias Wickberg

ISBN 978-91-7561-159-4

Universitets- och högskolerådet, 2026-10-28

Diarienummer 4.3.1-00180-2026

uhr.se

Distansutbildningens expansion i högskolan – från undantag till etablerad studieform

- Andelen utbildningstillfällen som ges på distans har ökat från omkring var femte utbildning före pandemin (2020–2022) till nästan var tredje utbildning läsåret 2025/26.
- Bland sökande som kan välja mellan samma program på campus och distans föredrar närmare tre av fyra distansalternativet.
- Äldre studenter är den grupp där efterfrågan på distansutbildning är som störst.

Vad är distansutbildning?

Utbildning vid universitet- och högskolor i Sverige ges traditionellt som campusbaserad undervisning där studenterna deltar fysiskt på plats. Utbildning kan även ges på distans, och med distansutbildning avses ”en utbildning som studenten kan vara med på oberoende av var denne befinner sig”. Istället för lektioner, seminarier och liknande i klassrum är denne med i undervisningen via dator till exempel med hjälp av en lärplattform och e-post. Den som läser på distans behöver inte ta sig till universitetet eller högskolan som ger utbildningen mer än kanske en eller ett par gånger per termin. En del distansutbildningar har inga fysiska träffar alls, inte ens för examination (prov).[1]

Behovet av utbildning på distans växte under pandemiåren 2020–2022 och antalet kurers och program som erbjuds på distans har stadigt ökat och utgör 2026 nästan en tredjedel av alla utbildningstillfällen. Allt fler söker också utbildningar på distans. Att lärosätena har utökat antalet tillfällen kan följa på de erfarenheter pandemin har bidragit med genom stärkt digital kapacitet och ett ökat fokus på flexibla studieformer. Men vad ligger bakom det ökade intresset för distansutbildningar? Är utvecklingen efterfrågedriven, genom att fler studenter aktivt väljer denna studieform, eller utbudsdriven, genom att lärosätena erbjuder fler utbildningar på distans?

I det här sammanhanget kan även nämnas att Riksrevisionen granskar effektiviteten i högskolornas distansutbildning hösten 2026.[2]

[1] https://antagning.se/sv/studier-pa-hogskoleniva/liten-ordlista/#distansutbildning
Universitetskanslersämbetets (UKÄ) kommande definition är mer kärnfull: ”Utbildning baserad på undervisning och examination där lärare och studenter i huvudsak är fysiskt åtskilda”

[2] Högskolans distansutbildning | Riksrevisionen

Metod och avgränsningar

Den data som använts i skriften har sitt ursprung i det nationella antagningssystemet för högskolan (NyA) som Universitets- och högskolerådet (UHR) förvaltar inom ramen för sitt ansvar för antagningen till högskolan.

I skriften anges uppgifter läsårsvis, det vill säga att uppgifterna för vårterminen och höstterminen det aktuella läsåret har slagits samman. Det finns skillnader mellan vår och höst, till exempel är utbudet av program och kurser högre en höstterminen än på en vårtermin och antalet program att söka är betydligt fler en höstterminen än en vårtermin. För denna skrift saknar dessa skillnader dock i huvudsak betydelse. Om det är av särskild vikt att påvisa skillnader mellan vår- och höstterminen så redovisas den uppgiften.

En utbildning kan ges i olika former. En utbildning, till exempel sjuksköterskeutbildningen, kan erbjudas vid flera olika lärosäten, orter och i olika undervisningsformer i en och samma antagningsomgång och utgör då olika utbildningstillfällen till samma utbildning. När det i denna skrift anges kurs och program avses utbildningstillfällen om inte annat anges.

Det finns olika utbildningsupplägg för distansutbildning och för att särskilja utbildningar med fysiska träffar från utbildningar utan fysiska träffar så kontrolleras om det finns någon studieort angiven för utbildningen i antagningssystemet. Saknas studieort definieras utbildningen i denna skrift som att utbildningen är helt nätbaserad[3] och därför inte har några fysiska träffar.

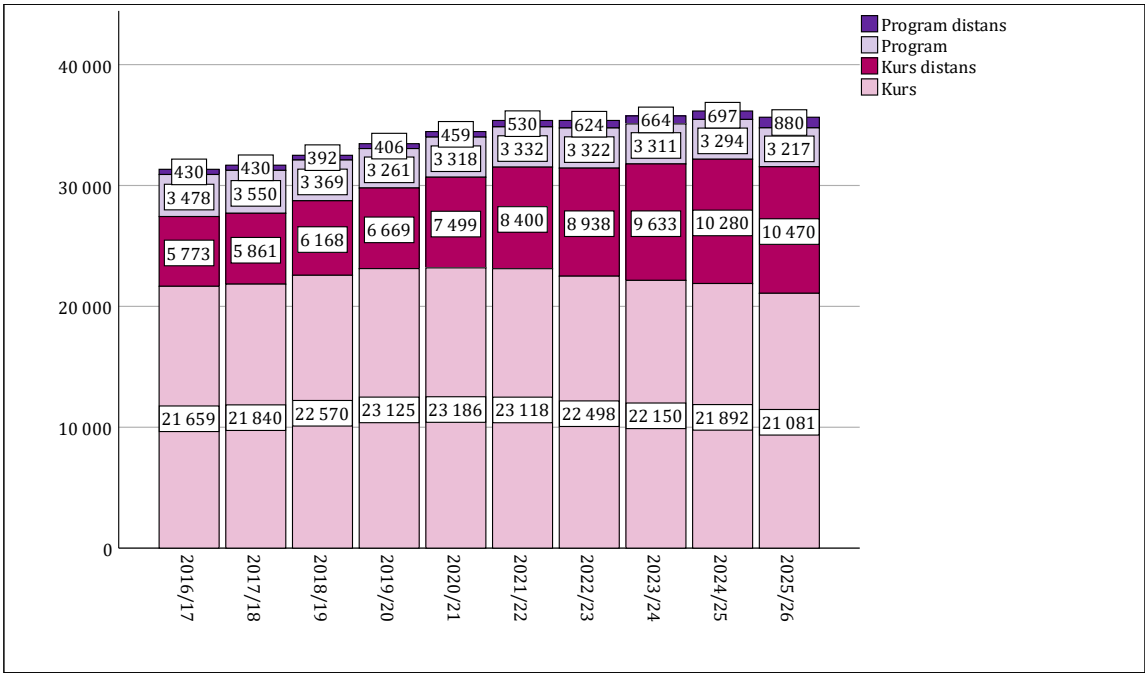
Utbildningsutbudet

Andelen utbildningar (utbildningstillfällen) som ges på distans har under läsåren 2016/17–2025/26 ökat med 12 procentenheter. Från att var femte utbildning gavs som en distansutbildning läsåren 2016/17–2019/20 har det ökat till att nästan var tredje utbildning 2025/26 ges på distans. Andelen av utbildningsutbudet som ges på distans ökade alltså något under det första pandemiåret 2020 och har sedan dess fortsatt att öka.

Distansutbildningar ges i huvudsak som kurser, och att programutbildningar ges på distans har varit relativt ovanligt. Trenden är dock att fler program (även) ges på distans. Läsåret 2016/17 var andelen program som gavs på distans 11 % för att 2025/26 ha ökat till 21 %, en ökning med 10 procentenheter. Även andelen av de erbjudna kurserna som ges på distans har under samma period ökat med 12 procentenheter, från 21 % till drygt 33 % (figur 1).

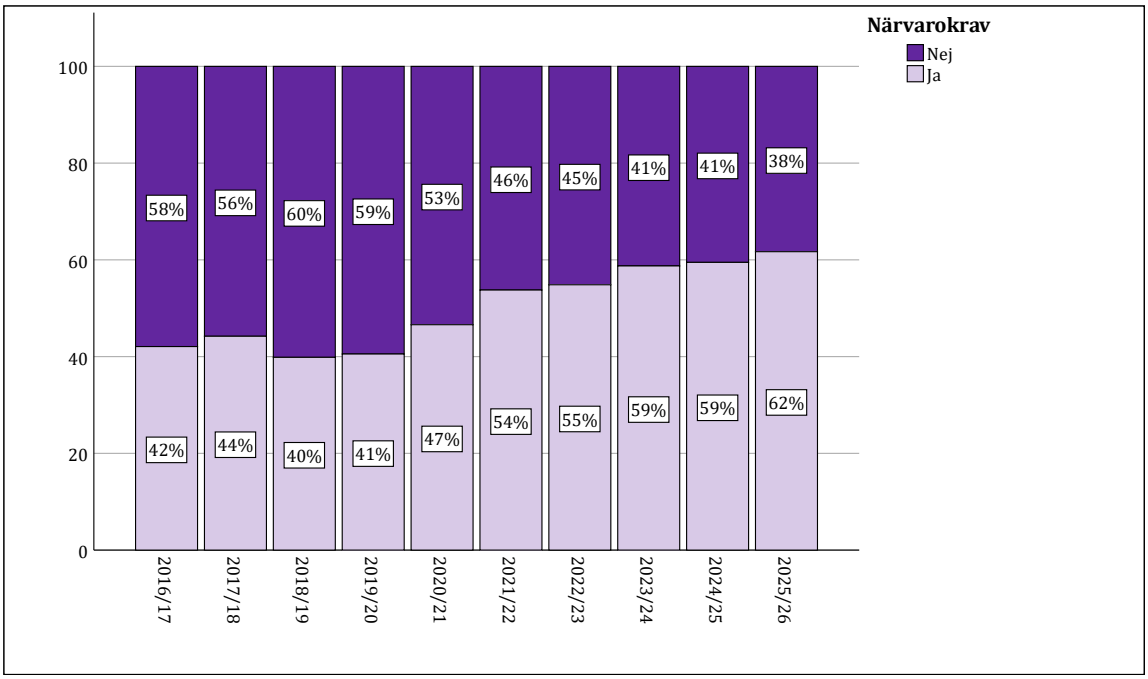
[3] Definitionen är densamma som i UKÄs rapport ”Distansutbildning i svensk högskola” (2017:18)

Figur 1. Antal program/kurs som ges på distans respektive campus, urval 1 vår- och höstterminen läsår 2016/17–2025/26

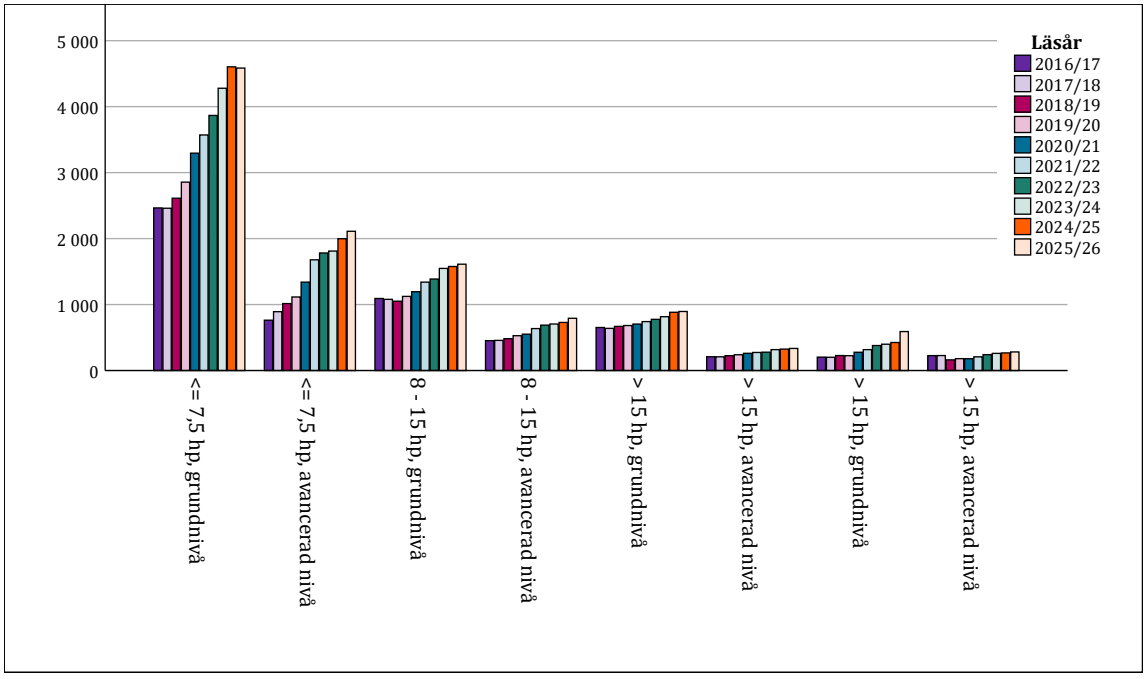
Andelen av distansutbildningar, program och kurser, som bedrivs helt utan fysiska träffar har under samma period ökat från 42 % till 62 % av distansutbildningarna. Dock var andelen något lägre, 41 respektive 43 % läsåren 2018/19 – 2020/21 för att därefter öka snabbt (figur 2). Skillnaden mellan program och kurs är dock stor där en majoritet av kurserna inte har fysiska träffar men det motsatta gäller för program. Läsåret 2025/26 gavs 65 % av kurser på distans utan fysiska träffar, medan det för programmen var 19 %.

Figur 2. Andel av distansutbildningarna som bedrivs utan fysiska träffar (ej närvarokrav)

Majoriteten av kurser som erbjuds på distans är korta, max 7,5 poäng motsvarande fem veckors heltidsstudier, och är huvudsakligen på grundnivå.[4] Program på distans är sedan läsåret 2018/19 i huvudsak program på grundnivå. Läsåret 2025/26 har andelen program på grundnivå ökat till den största andelen hittills och utgör nu 68 % av (distans)programmen (figur 3).

Figur 3. Antal utbildningar på distans, omfattning (poäng) och nivå.

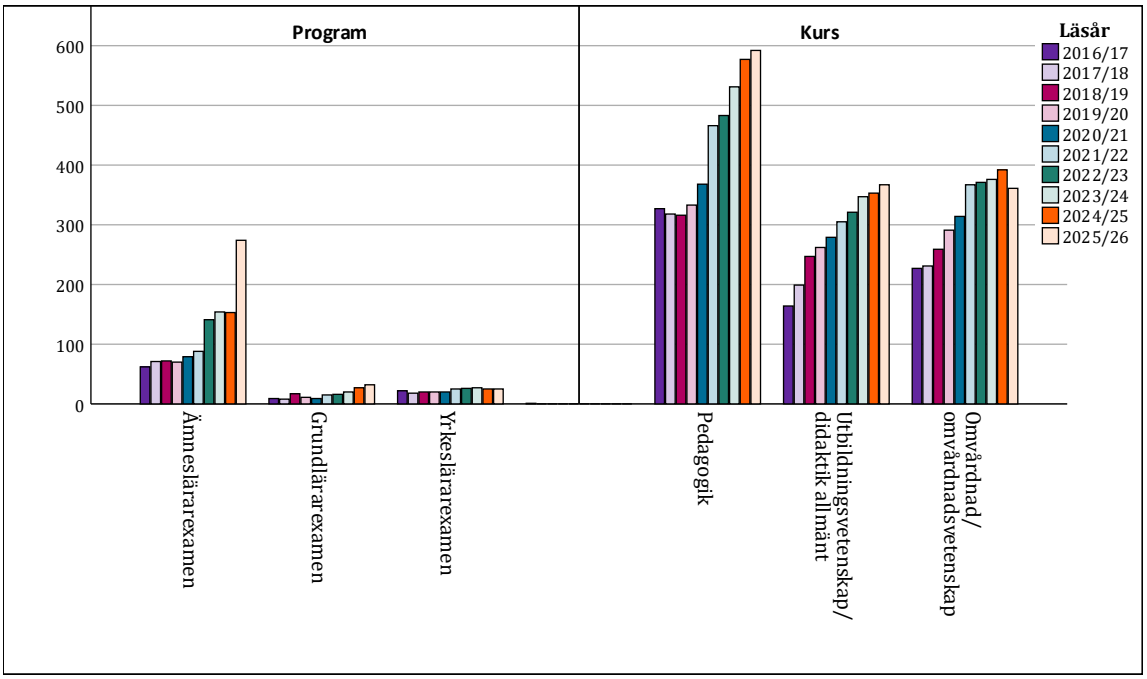

Bland de program som erbjuds på distans är det vanligast att utbildningen är en lärarutbildning där det har skett en kraftig ökning av utbildningar mot

[4] Endast kurser där grundläggande eller avancerad nivå har angivits ingår. Kurspaket till exempel saknar nivåangivelse.

ämneslärarexamen.[5] Antalet utbildningstillfällen har ökat från 62 läsåret 2016/17, till 274 tillfällen 2025/26, vilket innebär en ökning med 340 %. Kurserna, på grund- och avancerad nivå, återfinns främst inom ämnet pedagogik (figur 4).

Figur 4. Topp 3 antal utbildningar på distans, program (examen) & kurs (ämne)

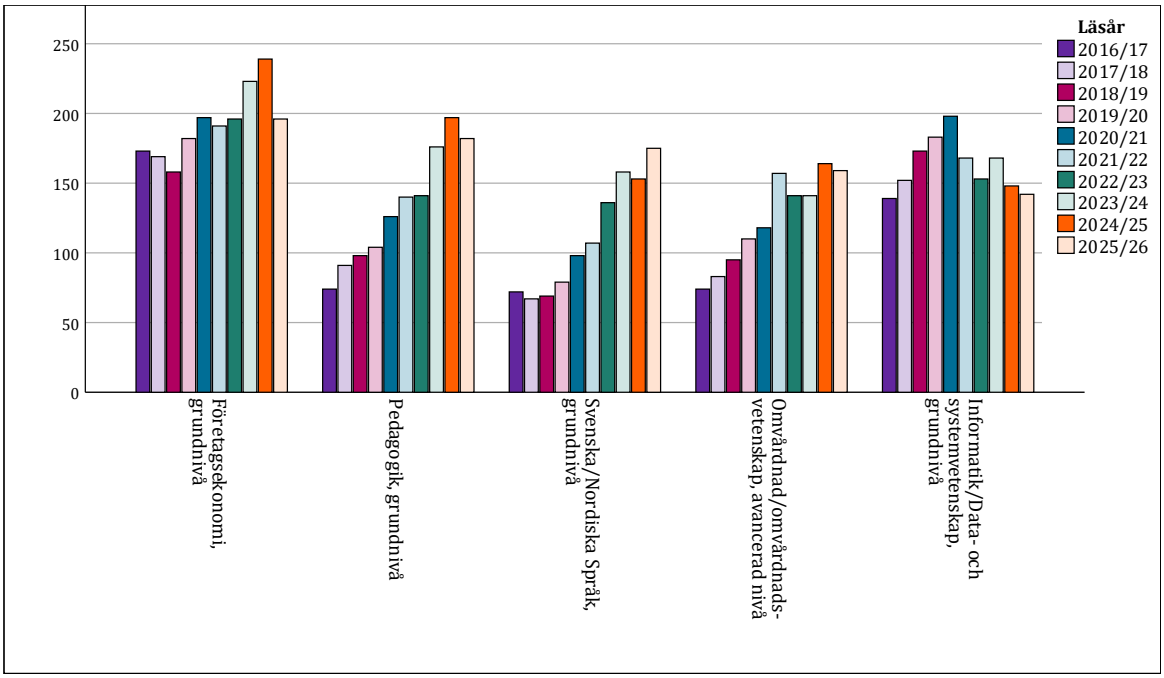

Eftersom de flesta utbildningar på distans är korta kurser på grundnivå och de flesta kurserna som erbjuds är i ämnet pedagogik, är det lätt att tro att en kort kurs på grundnivå i ämnet pedagogik är den mest ”typiska” distansutbildningen. Det är dock inte riktigt sant. Läsåret 2025/26 var den vanligaste utbildningen istället en kurs på grundnivå inom företagsekonomi på 7,5 poäng, följt av en kurs på grundnivå inom pedagogik på 7,5 poäng.

Antalet kurser i ämnet företagsekonomi har minskat med 18 % sedan 2024/25, men förblir ändå störst. Företagsekonomi är även det enskilt största ämnet under hela perioden 2016/17–2025/26 med 1 924 kurstillfällen totalt. Därefter följer informatik/data- och systemvetenskap, 1 624 kurstillfällen, och först därefter kommer pedagogik, 1 329 kurstillfällen. Ämnet pedagogik har ungefär en 50/50 fördelning av kurser på grund och avancerad nivå vilket förklarar ämnets placering i figuren (figur 5). Informatik/data -och systemvetenskap går mot strömmen och minskar antalet kurser över tid.

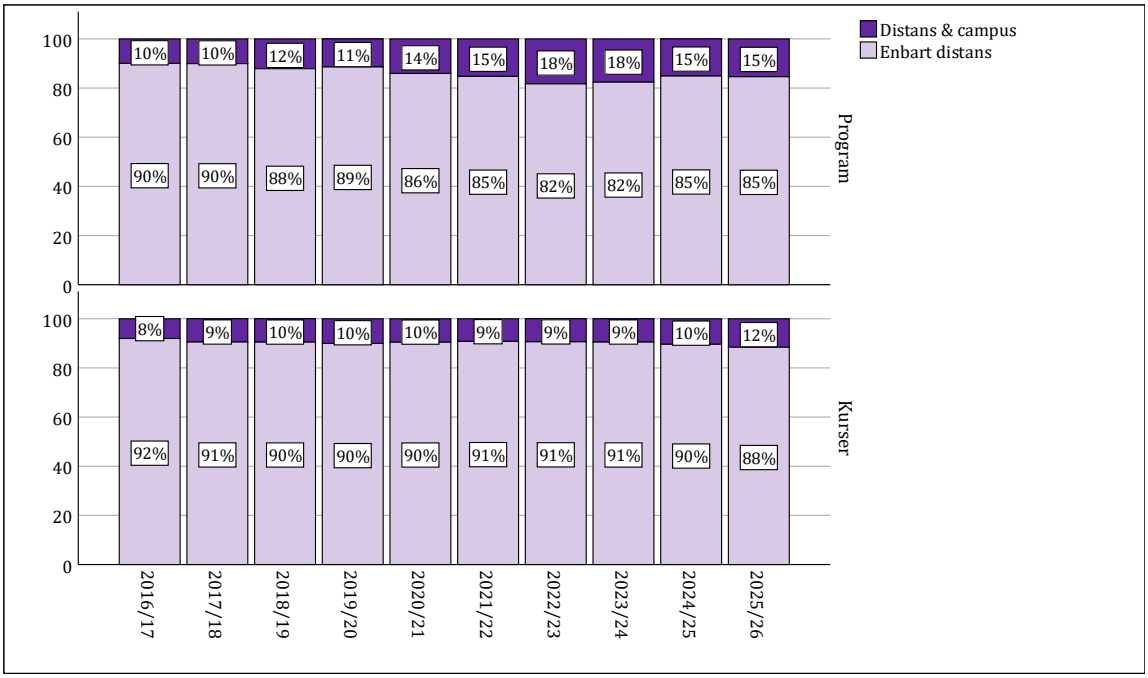
[5] Den examen utbildningen leder till så som den definierats från SCB. Som lärarexamen ingår vissa KPU-utbildningar och utbildningar med antagning senare del. För icke yrkesexamen har examen kombinerats med utbildningens SUN 2020 ämnesinriktning, 3-siffernivå. För kurs gäller i LADOK definierat ämne som kursen tillhör.

Figur 5. Topp 5 kurser 2016/17–2025/26 på distans, ämnesområde och utbildningsnivå. Alla kurser är på högst 7,5 poäng.

En utbildning kan ges i olika former och samma utbildning kan därför erbjudas både på distans och på campus. Andelen utbildningar som erbjuds både på distans och på campus har ökat över tid för både kurser och program. Det är en något större andel program än kurser som erbjuds på distans som också går att söka som en utbildning på campus (figur 6). Huvudregeln är dock att en utbildning som ges på distans enbart ges på distans.

Figur 6. Andel distanskurser/distansprogram på enbart distans eller distans och campus, 2016/17 – 2025/26[6].

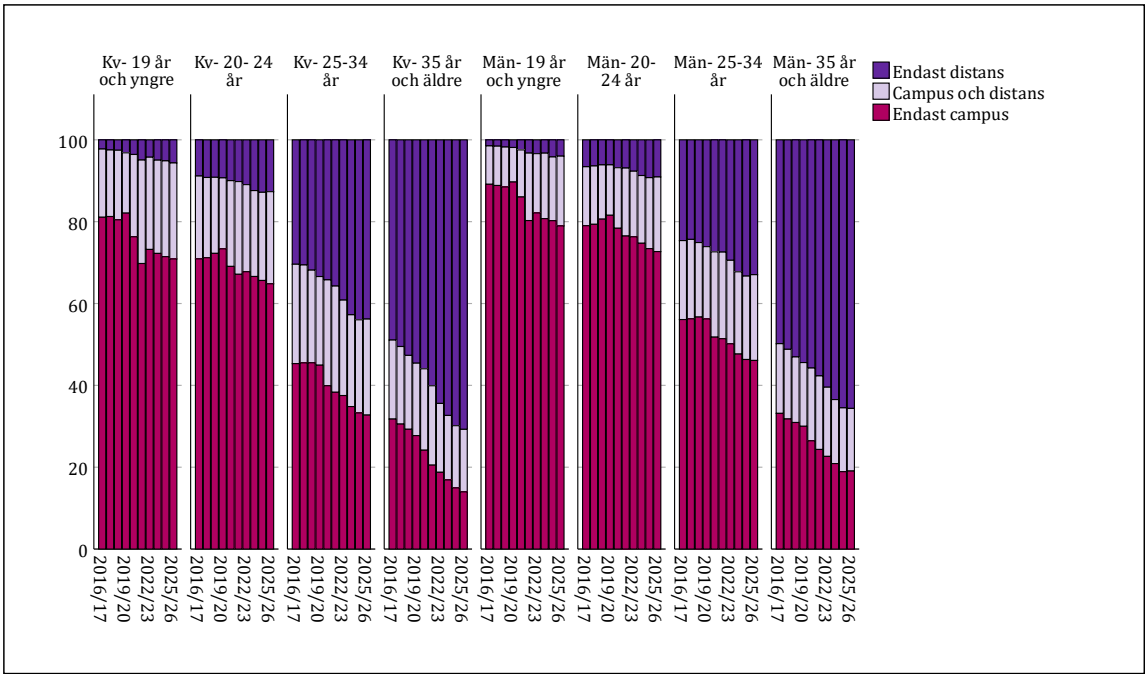

Sökandepopulationen

Av samtliga sökande läsåret 2025/26 var det 56 % av de sökande som hade valt minst en utbildning på distans i sin anmälan. Det är framför allt äldre som söker distansutbildningar, och då framför allt äldre kvinnor. Nästan 9 av 10 sökande kvinnor 35 år och äldre, söker läsåret 2025/26 en utbildning på distans. Det är en ökning med 18 procentenheter sedan 2016/17. Bland männen i samma ålder är ökningen motsvarande period 14 procentenheter, där drygt 8 av 10 läsåret 2025/26 söker en utbildning på distans. Bland de yngsta, 19 år och yngre, söker både kvinnor och män i huvudsak utbildningar på campus (figur 7).

[6] Nettoräknade kurser/program (inte utbildningstillfällen) per antagningsomgång där lärosätet den aktuella antagningsomgången erbjuder distansutbildning och samma utbildning även ges på campus i samma studietakt, undervisningstid (dag/kväll/blandat) och startvecka.

Figur 7. Sökande till kurser och program, grupperat kön, ålder och utbildningsform läsår 2016/17–2025/26.

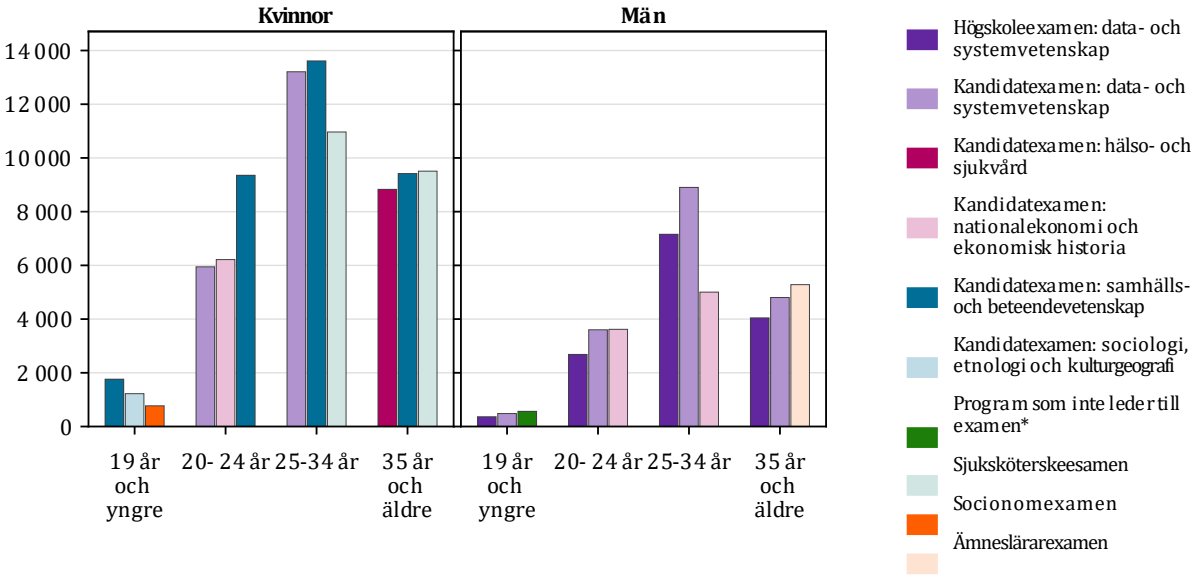
Vem söker distansutbildningar?

Eftersom de yngre är de som primärt söker program, men då de program som ges på distans inte är utbildningar inom områden som i regel lockar yngre sökande, är det inte förvånande att det i huvudsak är äldre sökande som anmäler sig till distansprogrammen. De allra yngsta, 19 år och yngre, söker i det närmaste inte alls program på distans.

Den vanligaste sökande till program på distans under perioden 2015/16–2025/26, är en kvinna i åldern 25–34 år som söker kandidatexamen i samhälls- och beteendevetenskap[7]. Även för kvinnor 20–24 år (och de få 19 år och yngre som sökt) är utbildningar som avslutas med en kandidatexamen i samhälls- och beteendevetenskap populärast. De äldsta kvinnorna söker istället sjuksköterskeutbildning. Bland män i åldern 25–34 år är kandidatexamen i data- och systemvetenskap den mest sökta. De något yngre, 20–24 år, söker primärt utbildning som leder till en kandidatexamen i nationalekonomi och ekonomisk historia. De äldsta männen söker det program som har flest utbildningstillfällen[8]; ämneslärarutbildning (figur 8).

[7] Till exempel Beteendevetenskapligt program, Politices kandidatprogrammet och Samhällsvetarprogram
[8] Se figur 4.

Figur 8. De tre mest sökta programutbildningarna på distans inom varje åldersgrupp, uppdelat kön, totalt läsår 2016/17–2025/26.

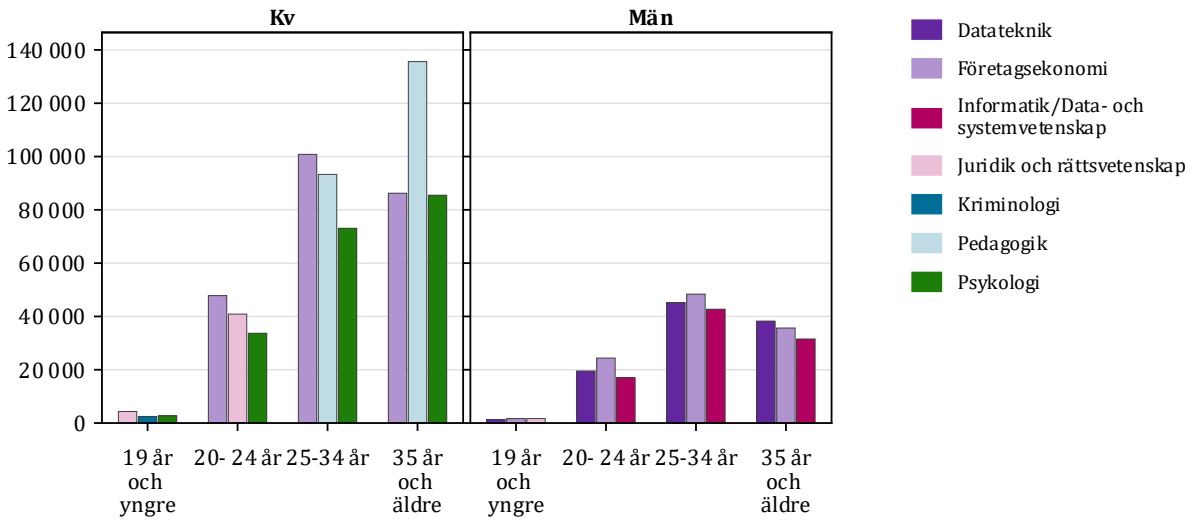

* I huvudsak tekniskt/naturvetenskapligt basår. En person som har antagits till och fullgjort utbildningen har rätt att vid samma lärosäte bli antagen till högskoleutbildning vid lärosätet.

Bland de kurser som ges på distans är det främst kurser inom företagsekonomi som lockar flest sökande oavsett ålder och kön. Det mest sökta ämnet i en enskild köns-/åldersgrupp är pedagogik som söks av kvinnor 35 år och äldre. De äldsta männen, 35 år och äldre, fokuserar på datateknik. Oavsett kön är det främst sökande i åldern 20 till 34 år som söker kurser i företagsekonomi. (figur 9).

Till skillnad från övriga åldersgrupper söker de allra yngsta, 19 år och yngre, i liten omfattning kurser på distans. Båda könen söker främst kurser inom juridik och rättsvetenskap.

Figur 9. De tre mest sökta ämnena på distans inom varje åldersgrupp, uppdelat kön, totalt läsår 2016/17–2025/26.

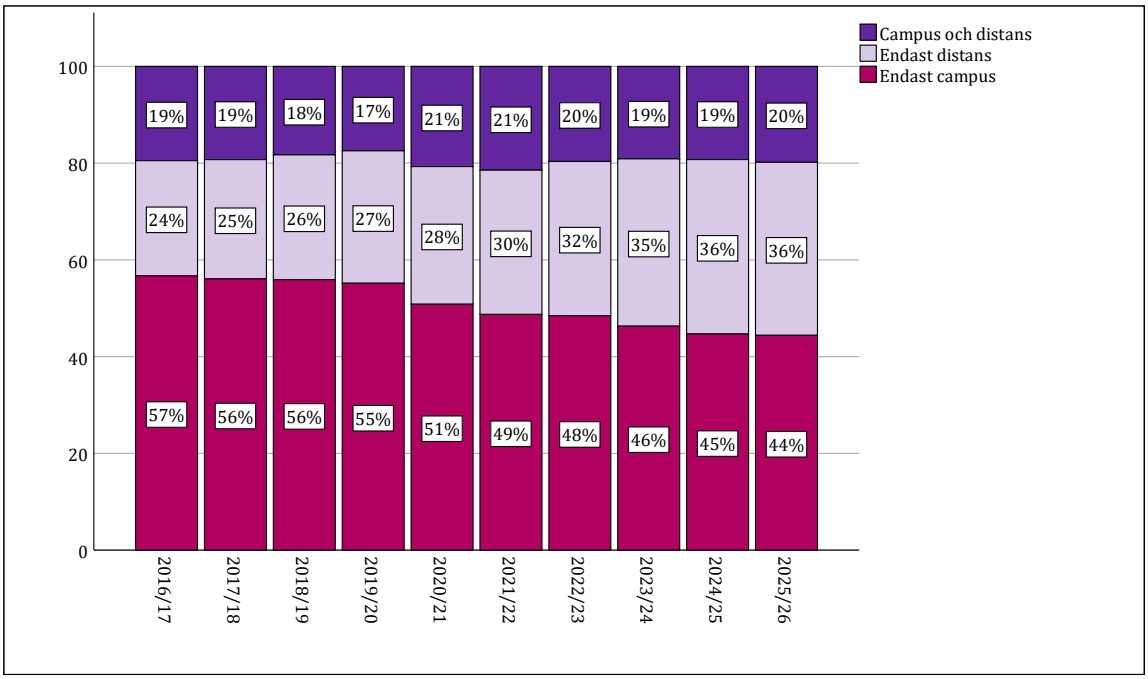

Efterfrågan på distansutbildning drivs i hög grad av de sökandes egna preferenser

Andelen av de sökande till högskolan som **endast** söker utbildningar på distans har ökat med 12 procentenheter under perioden 2016/17–2025/26.[9] Från att som lägst ha varit nästan var fjärde sökande, var det läsåret 2025/26 drygt var tredje sökande som valde att endast söka utbildning på distans. Samtidigt har andelen som endast söker utbildningar som ges på campus minskat med nästan lika många procentenheter, medan de som väljer att söka en kombination av utbildningar på distans och campus har varit relativ konstant under perioden (figur 10).

[9] Sökande under läsåret som endast har utbildning på distans i anmälan. Motsvarande för campus. En sökande som har sökt distans våren men campus hösten har sökt Campus och distans.

Figur 10. Sökande till kurser/program, 2016/17–2025/26.

Resultaten indikerar att en växande andel sökande väljer utbildningar som ges på distans. Utvecklingen kan vara relevant att uppmärksamma mot bakgrund av att regering och riksdag har uttryckt att campusutbildning bör utgöra huvudlinjen inom högre utbildning.[10]

En central fråga är om den ökade efterfrågan på distansutbildning drivs av de sökandes val eller av att distansutbildning i växande omfattning är den utbildningsform som erbjuds?

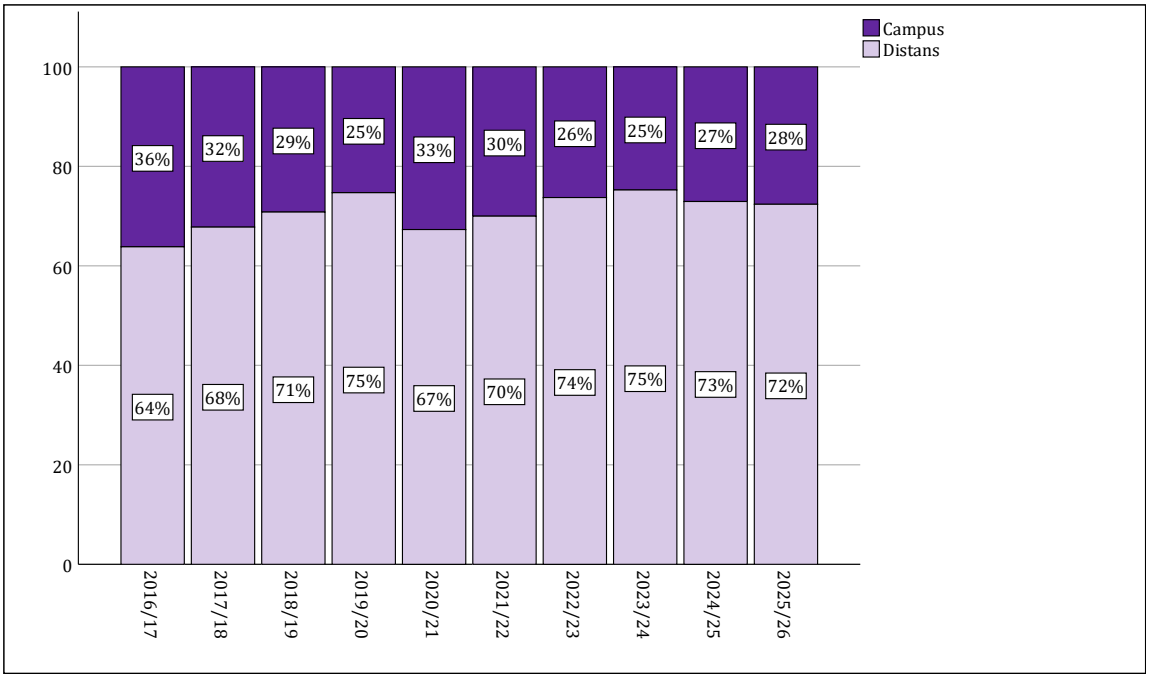
En metod för att få en indikation på om det är sökandes val som driver utvecklingen eller inte, är att jämföra utfallet i ansökan till de ungefär 15 % av programmen (se figur 6) som under läsåret ges både på distans och campus samma antagningsomgång. Programutbildningar innebär vanligtvis ett långsiktigt studieåtagande och ges i de flesta fall på heltid, oavsett om de läses på campus eller distans. Därför blir den prioritet som den sökande anger i sin anmälan särskilt betydelsefull och kan ses som ett mått på vilken utbildning personen helst vill gå.[11] Genom att jämföra antalet sökande till alternativen som ges på campus med motsvarande på distans framgår vilken studieform som föredras/prioriteras högst när det finns en möjlighet att välja.

Det visar sig att även när valet mellan campus och distans existerar, förefaller de sökande välja program på distans oftare än den campusbaserade. Omfattningen har fluktuerat över tid, men det gäller generellt att utbildningen när den ges på distans har företräde. Det är nästan tre av fyra sökande som har angett att de primärt önskar läsa programmet på distans (figur 11).

[10] Till exempel Riksrevisionen konstaterar att både regering och riksdag har uttryckt att campusutbildning bör vara huvudlinjen för högre utbildning. (https://www.riksrevisionen.se/granskningar/pagaende-granskningar/hogskolans-distansutbildning.html)

[11] Kurser är i regel kortare och då är rangordningen inte av samma betydelse: https://www.antagning.se/sv/anmal-dig-sa-har/prioritera---tank-pa-ordningen/

Figur 11. Andel sökande som prioriterat program på distans/campus i anmälan, 2016/17–2025/26.

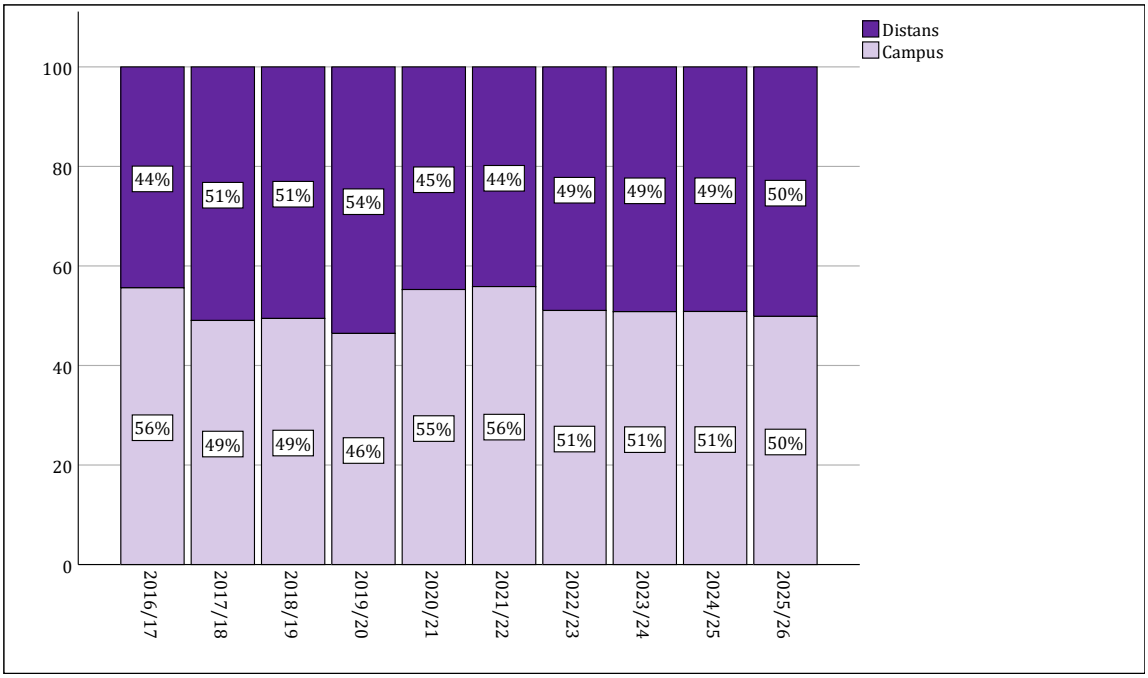

Resultaten visar tydligt att sökande till programutbildningar i högre grad väljer att söka utbildningar som ges på distans när samma utbildning erbjuds både som campus- och distansutbildning. Samtidigt finns en viktig metodologisk begränsning. Analysen visar inte om det är samma individer som skulle prioritera utbildningen olika beroende på studieform. Det kan därför inte uteslutas att valet av studieform i vissa fall väger tyngre än valet av utbildning.

För att bättre belysa vilken studieform som föredras när andra förhållanden hålls så konstanta som möjligt kan de sökande som har sökt samma utbildning både på campus och på distans studeras.[12] Denna grupp ger en indikation på hur studieformen värderas bland sökande där utbildningsvalet förefaller vara det primära. Utgångspunkten är att den sökande, genom att söka samma utbildning i båda formerna, signalerar ett intresse för utbildningen oavsett genomförandeform. Analysen visar att dessa sökande i sin ansökan generellt har prioriterat campusutbildningen något högre än distansutbildningen, men skillnaderna har varierat över tid och varit relativt små under de senaste läsåren (figur 12).

[12] Så långt det är möjligt avser jämförelsen samma utbildning med samma studietakt, undervisningstid (dag, kväll eller blandad undervisning) och startvecka.

Figur 12. Andel som prioriterat program på distans eller campus som högre prio för utbildning, 2016/17–2025/26.

Det är viktigt att notera att gruppen är förhållandevis liten. Endast omkring 11 procent av de sökande till program som erbjuds både på campus och distans har sökt samma utbildning i båda studieformerna. Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet. Samtidigt ger de ett kompletterande perspektiv på efterfrågan. Trots att campusutbildning har en svag övervikt inom denna grupp är skillnaden begränsad och sammanvägt med det faktum att en betydligt större andel sökande generellt väljer distansutbildning, talar detta för att efterfrågan på distansutbildning i hög grad drivs av de sökandes egna preferenser och inte enbart av förändringar i utbildningsutbudet.

Slutsatser

Utvecklingen under perioden 2016/17–2025/26 visar att distansutbildning har gått från att vara ett komplement till att utgöra en allt viktigare del av högskolans utbildningsutbud. Andelen utbildningar på distans har ökat både för kurser och program, samtidigt som allt fler utbildningar bedrivs helt utan fysiska träffar.

Sökandemönstren tyder på att efterfrågan på distansutbildning är särskilt stor bland äldre studenter, medan yngre studenter fortfarande främst söker campusutbildningar.

Resultaten talar också för att ökningen av sökande till distansutbildning inte enbart är ett resultat av ett större utbud. När identiska program erbjuds både på campus och distans väljer en majoritet av sökande alternativet som ges på distans. Samtidigt visar analysen av de sökande som sökt samma utbildning i båda studieformerna att campus och distans värderas relativt likvärdigt när utbildningsvalet är detsamma.

Sammantaget indikerar resultaten att det finns en reell efterfrågan på distansutbildning bland studenterna. Det är dock svårt att avgöra i vilken utsträckning den observerade ökningen drivs av efterfrågan respektive utbud. En möjlig förklaring till ett ökat utbud av utbildningar på distans är att lärosätena har svarat på studenternas önskemål om större flexibilitet. Samtidigt kan lärosätenas egna incitament ha bidragit till utvecklingen, exempelvis möjligheten att nå nya studentgrupper, anpassa utbildningsvolymer över tid samt i vissa fall minska behovet av fysiska lokaler. Ett större utbud av distansutbildningar kan i sin tur ha gjort högre utbildning tillgänglig för grupper som annars inte skulle ha studerat, vilket ytterligare ökat efterfrågan. Resultaten pekar därför på ett ömsesidigt förstärkande samband mellan utbud och efterfrågan, där det är svårt att fastställa vad som varit den huvudsakliga drivkraften bakom utvecklingen.

Universitets- och högskolerådet

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

UHR är en myndighet som skapar förutsättningar för att möta behovet av kompetens, nu och i framtiden.

Vi främjar det livslånga lärandet och öppnar dörrar till utbildning, karriär och arbetsliv både i Sverige och internationellt. Vi gör det också enklare att hitta, välja och anmäla sig till en utbildning så att alla som vill vidare får möjlighet att hitta sin plats.

För att lyckas förvaltar och utvecklar vi digitala plattformar och tjänster i samverkan med utbildningssektorn. Vi bidrar även med insikter och rekommendationer som stärker Sverige som kunskapsnation.